

Hnutí DUHA
Friends of the Earth Czech Republic

Ochrání zákon jedinečnou divokou přírodu národních parků?

**fond
pro NNO**

NROS
Nadace rozvoje občanské společnosti

 **nadace
partnerství**
| LIDÉ A PŘÍRODA

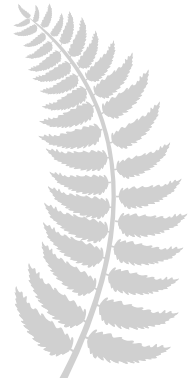
 eeagrants
ICELAND
LICHTENSTEIN
NORWAY

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci EHP fondů.
Dále podpořeno nadací MAVA.

Rokytská slat' v NP Šumava – novela zákona by měla zajistit, že ani po další změně ředitele parku či ministra tato unikátní rašeliniště neztratí ochranu.

Rokytská slat' v NP Šumava
Autor: Pavel Oúředník

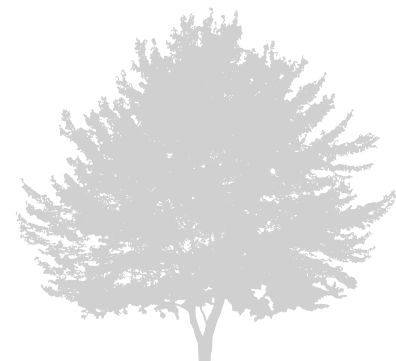

Zelená hora u Srní na Šumavě

Autor: Pavel Ouředník

Zelená hora u Srní na Šumavě – toto úchvatné místo by mělo být podle vědců chráněno spolu s polovinou národního parku Šumava jako přírodní zóna. Developeři tu ale plánují výstavbu.

Ochrání zákon jedinečnou divokou přírodu národních parků?

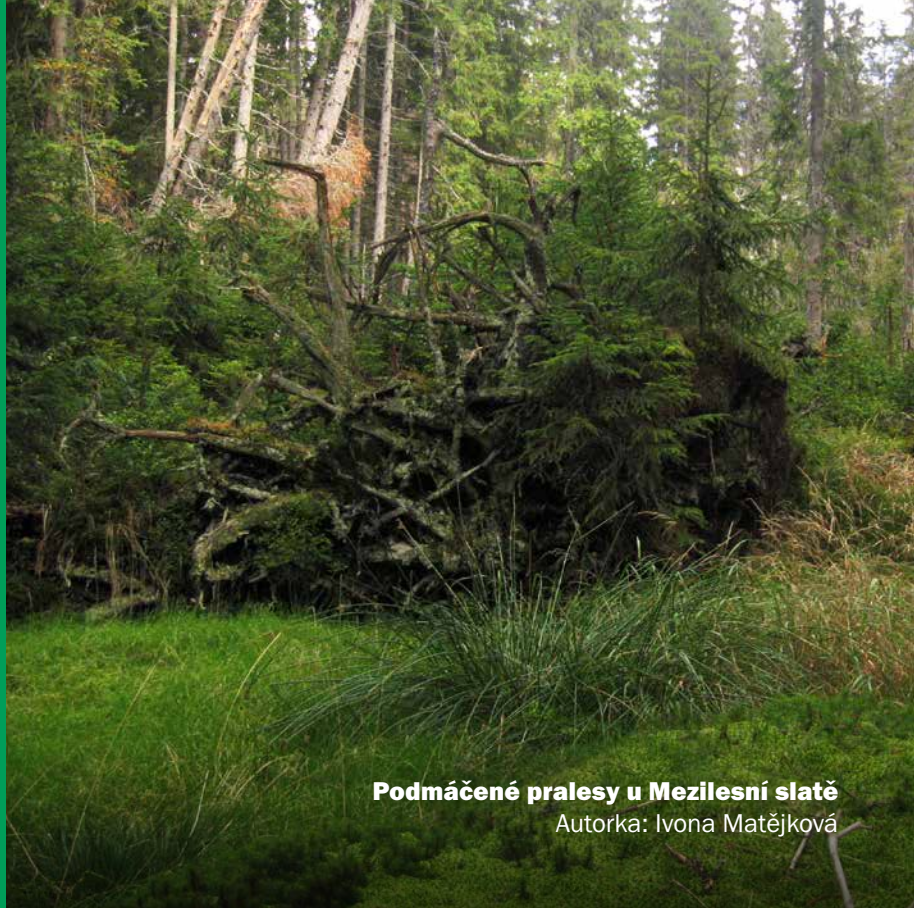
Divoká příroda na polovině území národních parků? Bez konkrétního časového horizontu je to jen prázdný slib

Parlament právě projednává novelu zákona č. 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny, kterou připravil ministr životního prostředí Richard Brabec. Návrh zákona mění a zpřesňuje pravidla péče o čtyři české národní parky, klenoty naší přírody a hojně navštěvované symboly naší krajiny. Právě se jedná o tom, jak se nám podaří do budoucna ochránit impozantní pískovcová skalní města v Českém Švýcarsku, divoký kaňon řeky Dyje na jihu Moravy, rozsáhlé horské smrčiny a vzácná rašeliniště Šumavy nebo vysokohorskou tundru a lesy Krkonoš.

Důležitá perspektiva pro národní parky

Ministr Brabec naše národní parky přibližuje evropským i světovým standardům. Potvrzuje, že hlavním cílem národních parků je zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů – v budoucnu má na více než polovině jejich území vládnout divoká příroda téměř bez zásahů člověka. Současně budou tato území z velké části přístupná ohleduplným a vnímavým návštěvníkům k cestám za poznáním i nevšedními zážitky v unikátní divočině. Podobnou právní úpravu o ochraně divoké přírody najdeme například v německém spolkovém zákoně o ochraně přírody.

Ministrův návrh má ovšem vážný problém. Není z něj vůbec jasné, kdy bude takové cílové rozlohy divočiny dosaženo – zda to bude v reálném časovém horizontu, kterého se dočkají nejen naše děti, ale už i my, nebo třeba až někdy v příštím století. Takový cíl zůstává sice líbivým, avšak prázdným slibem. Politici ani ředitelé parků na něj nemusejí brát zřetel a převedení území do jádrových přírodních zón mohou donekonečna odsouvat, nebo dokonce míru ochrany přírody snižovat. A s tím budou pokračovat i nekonečné spory a hádky. Řada cenných a jedinečných přírodních míst tak nemusí být vůbec ochráněna před kácením či jinými škodlivými zásahy. Status národního parku bude nadále pokulhávat za mezinárodními zvyklostmi.

Podmáčené pralesy u Mezilesní slatě

Autorka: Ivona Matějková

Řešení

Do zákona je třeba přidat pro každý národní park konkrétní časové horizonty, dokdy bude stanoveného cíle dosaženo. Bude pak na správcích parku, aby si na mnoho let dopředu rozvrhli postup, jak cíle dosáhnout. Konkrétní čísla pro každý národní park budou stanovena odlišně s ohledem na dobu, kdy byl národní park vyhlášen, a také na rozdílné přírodní podmínky na jeho území. Ve dvou našich národních parcích je možné dosáhnout stanoveného cíle ihned.

Vedle konkrétního časového horizontu, kdy bude více než polovina parku zařazena do zóny přírodní, patří do zákona ještě další údaj. Aby byla zajištěna stávající ochrana divoké přírody v národních parcích a její kontinuita, měl by zákon stanovit také minimální rozlohu přírodní zóny, jež zajišťuje ochranu toho nejcennějšího. Jednalo by se o nepřekročitelnou pojistku proti škodlivým zásahům v místech, kde je již dnes divočina chráněna nebo kde může být území divoké přírody ihned vyhlášeno. Bez toho mohou po případných personálních rošádách na ministerstvu či správě parku vtrhnout těžaři třeba do Modravských slatí nebo k Pravčické bráně.

V zákoně by se tak objevily dva klíčové mantinely pro každý národní park. Politici i ředitelé budou muset respektovat jasné hranice, ale konkrétní postup k dosažení cíle už bude záviset na jejich rozhodnutí a také na dohodě s obcemi či vědci. Podstatné je, že se tím vyhneme neustálým změnám v koncepci péče o národní parky, na něž mnohdy doplatila především příroda.

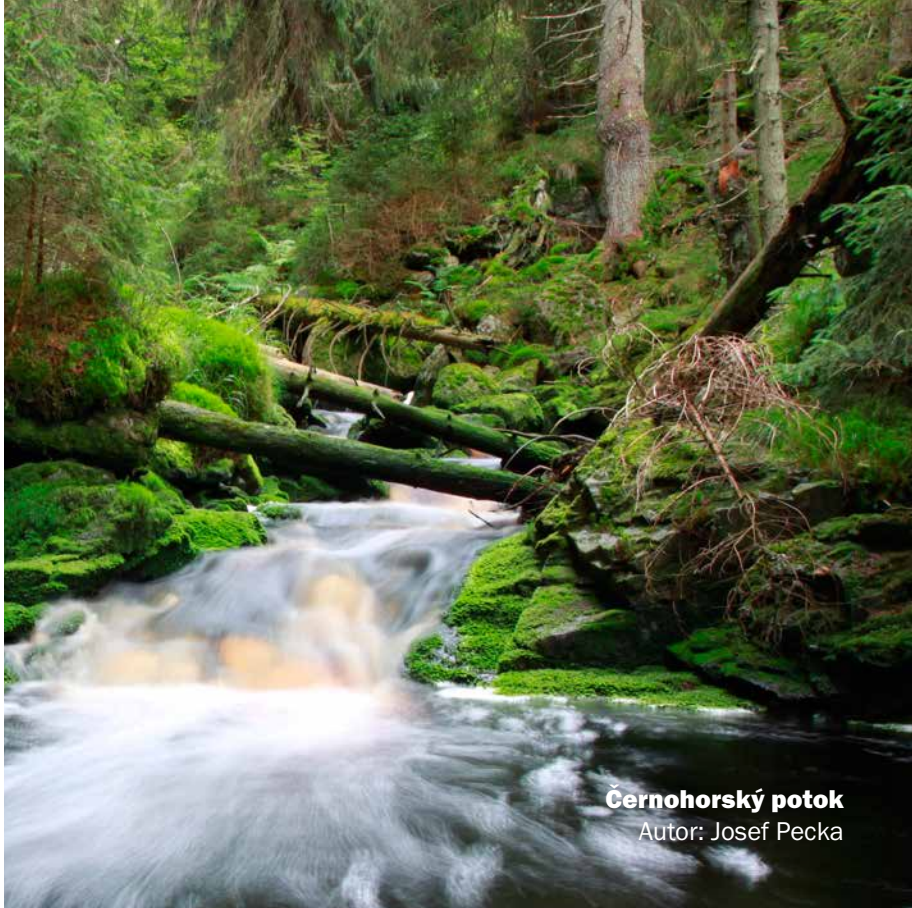

Vltava u Dobré

Autor: Pavel Ouředník

Inspirace ze zahraničí

Stanovení konkrétních časových rámců pro rozšiřování jádrových zón s divokou přírodou není žádným výstřelkem, ale naopak běžnou legislativou i praxí v evropských národních parcích. Za příklady nemusíme chodit daleko, najdeme je hned v sousedním Německu nebo Rakousku a jsou zakotveny přímo v zákonných zřizovacích předpisech národních parků. Je z nich patrné, že nejzazším uváděným horizontem pro dosažení cílové rozlohy jádrové zóny bývá 30 let. Delší časový úsek je již považován za natolik vzdálený, že reálně nezavazuje k žádným konkrétním krokům v přípravě území na převedení do zóny divoké přírody. Uvádíme několik konkrétních údajů pro ilustraci.

Černoorský potok

Autor: Josef Pecka

Německo

NP Bavorský les – 75 % do roku 2027

NP Schwarzwald – 75 % do 30 let od nabytí účinnosti zřizovacího předpisu NP (tj. do roku 2044)

NP Hunsrück-Hochwald – 75 % do 30 let od vyhlášení NP (tj. do roku 2045)

NP Eifel – 75 % do 30 let od vzniku NP (tj. do roku 2034)

NP Saské Švýcarsko – 75 % do 30 let od nabytí účinnosti zřizovacího předpisu NP (tj. do roku 2033)

Rakousko

NP Kalkalpen, NP Donau-Auen a NP Thayatal – ukončení všech lesnických zásahů a dalších opatření na významné části území do 15 nebo 30 let

Uvedme ještě pro úplnost, že rozloha jádrových zón řady národních parků Evropy již dnes běžně překračuje v novele uváděnou polovinu území (např. NP Hohe Tauern 65 %, NP Berchtesgaden 67 %, NP Müritz 61 %, Tatrański NP 55 % nebo Bieszczadzki NP 63 %). Perspektiva zařazení alespoň poloviny území našich národních parků do zóny přírodní je tedy jen doháněním v Evropě běžných standardů.

Pravčická brána v NP České Švýcarsko
Autor: Václav Sojka

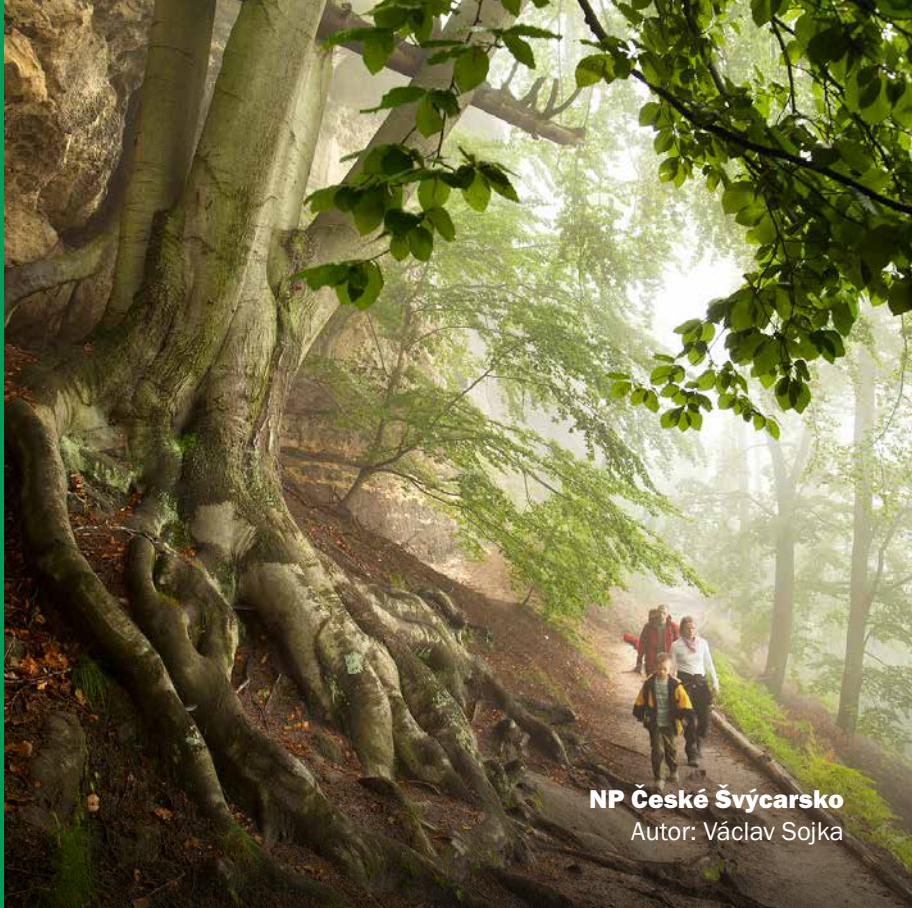
Pravčický důl se skalní věží Velký Pravčický kužel v NP České Švýcarsko

Autor: Václav Sojka

Divoká příroda pohledem české veřejnosti

Jak Češi vnímají divokou přírodu ve své zemi? Mnohé napovídá nedávný výzkum vedený pracovníky Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity. Celých 71 % lidí tvrdí, že je třeba divokou přírodu v České republice chránit. Požadují její ochranu na 13 % rozlohy ČR, přičemž ve skutečnosti je u nás příroda ponechána sama sobě pouze na 0,3 % rozlohy země.

Právě národní parky jsou přitom k ochraně divočiny určeny, což očekává i veřejnost, která za divokou přírodou do národních parků jezdí.

NP České Švýcarsko
Autor: Václav Sojka

Konkrétní návrhy pro české národní parky

Hnutí DUHA proto přichází s návrhem přidat do zákona (do bližších ochranných podmínek pro každý národní park v § 16a, 16b, 16c a 16d) konkrétní číselné mantinely pro každý národní park:

	Současná rozloha území ponechaného samovolnému vývoji	Minimální rozloha zóny přírodní (doplnit do bližších ochranných podmínek)	Nejzazší horizont pro dosažení více než poloviny rozlohy NP jako zóny přírodní (doplnit do bližších ochranných podmínek)
Národní park Podyjí	43 %	50 %	do tří let ¹
Národní park Šumava	26,5 %	50 %	
Krkonošský národní park	13 %	19 %	do třiceti let ²
Národní park České Švýcarsko	10 %	10 %	

¹ Od nabytí účinnosti zákona. ² Od nabytí účinnosti prvního opatření obecné povahy vymezujícího zóny národního parku dle pravidel novely.

Zabezpečení ochrany unikátních míst

Mantinely pro rozšiřování přírodní zóny budou do budoucna znamenat spolehlivější ochranu celé řady vzácných lokalit. Uvedení její minimální rozlohy pojistí ochranu těch nejcennějších jádrových území národních parků. Nejzazší časový horizont pro její rozšíření poskytne dalším místům jistotu, dokdy budou převedena do zón, v nichž vládne divoká příroda a platí přísnější pravidla ochrany.

Podívejte se na fotografie z míst, kterým zákonem stanovené číselné mantinely pomohou k vyšší ochraně.

Národní park Podyjí

Kaňon řeky Dyje se skalnatými srázy v srdci parku je perlou národního parku Podyjí. Novela zákona ovšem nezaručuje, že tato místa zůstanou chráněna i v budoucnu. Konkrétní mantinel uvedený přímo v těle zákona, kolik procent území má minimálně tvořit přírodní zóna, by ochranu těchto míst pojistil. A nejen jich – jako zóna přírodní by byla bezpečně chráněna i významná část nížinných lesů dále od říčního údolí.

Kaňon řeky Dyje
Autor: Petr Lazárek

Krkonošský národní park

Pohled Labskou roklí do Labského dolu

Autorka: Kamila Antošová

Ikonická místa v Krkonoších, jako je Labský důl pár stovek metrů pod pramenem Labe, jsou dnes přísně chráněna. Novela zákona ale nezaručuje, že se to v budoucnu nezmění. Lesy na svazích údolí mohou být ohroženy nadměrnou a škodlivou těžbou. Přidáním minimální rozlohy přírodní zóny přímo do zákona by byla ochrana těchto míst pojištěna.

Dramatické údolí řeky Jizery pod Harrachovem má nejistou budoucnost. Mluví se o možné výstavbě přehrady a zatopení celého údolí. Lesy na svazích jsou do budoucna ohroženy těžbou. Aktuální plán péče o národní park přitom počítá s tím, že tato místa mají být ponechána divoké přírodě. Zakotvení jasného časového horizontu, kdy budou tato místa převedena do přírodní zóny, přímo do zákona by pojistilo, že zde dostane přednost ochrana přírody.

Kaňon řeky Jizery

Autorka: Kamila Antošová

Knížecí pláně a Boubín

Autor: Vladislav Hošek

Národní park Šumava

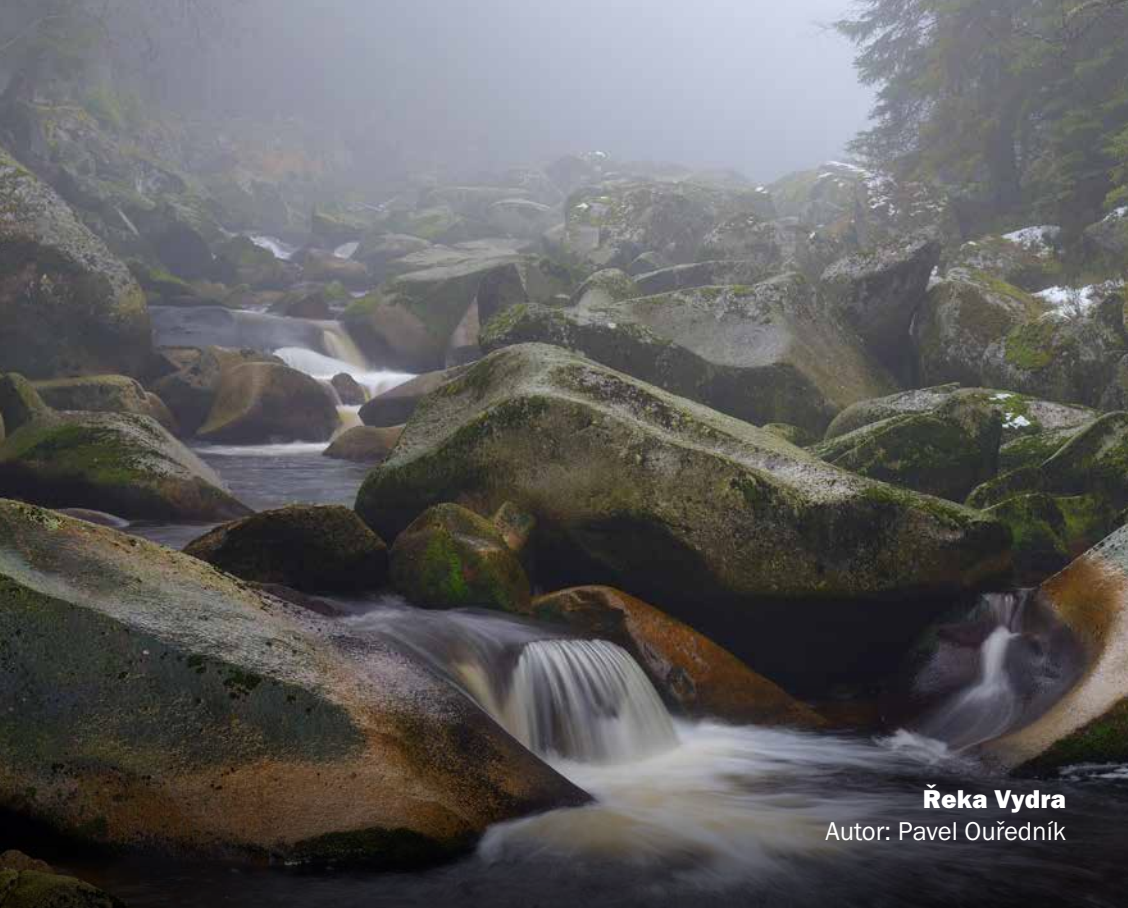
Analýza Hnutí DUHA a vědců ukázala, že polovina území v národním parku Šumava může být převedena do přírodní zóny ihned. Formálně je to bez problému možné zvládnout do tří let po přijetí novely. Byla by tak zajištěna ochrana celé řady méně známých, avšak unikátních míst, kterým jinak hrozí škodlivé zásahy. Riziko škod na přírodě je přitom vysoké – nyní je samovolnému vývoji ponecháno pouze 26,5% území národního parku a aktuální návrh nového plánu péče ochranu většího území do budoucna nezajišťuje. Na následujících stránkách jsou zachyceny některé z ohrožených oblastí.

Tetřev hloušek

Autorka: Zdenka Křenová

Jižní výspa národního parku Šumava okolo vrcholů Hraničnicku a Smrčiny je domovem vzácných zvířat: rysů, tetřevů nebo datlíka tříprstého. Nyní je ponechána samovolnému vývoji jen část tohoto území, kus cenných lesů není chráněn. Za loňskou těžbu polomů v době hnízdění tetřevů tu správa parku opět dostala stotisícovou pokutu od České inspekce životního prostředí. Uzákonění minimální rozlohy přírodní zóny podle vědeckých podkladů pomůže ochránit toto území.

Řeka Vydra

Autor: Pavel Ouředník

Divoká řeka Vydra – jedno z nejnavštěvovanějších míst národního parku Šumava. Okolní pozemky jsou v majetku města Kašperské Hory. Ačkoli město dostává od státu ročně mnohamilionové kompenzace za újmu při omezení hospodaření, dává nyní návrh novely městu ještě navíc právo úplně zablokovat ochranu tohoto národního přírodního pokladu.

Křemelná

Autor: Jan Piňos

Divoké kaňony řek Křemelná a Otava jsou jedněmi z nejromantičtějších míst národního parku na Šumavě. Jsou místem setkávání rysů i domovem vyder a vzácných ptáků. Nyní ale mají jen částečnou ochranu a podle současného návrhu plánu péče ji mohou dokonce ztratit! To by znamenalo, že ani tato ikonická místa nemusejí být uchráněna před vpádem těžařských firem a kácením lesů. Jasný časový horizont pro ponechání poloviny národního parku přírodě uvedený přímo v zákoně a správné stanovení území přírodní zóny by znamenaly také ochranu těchto míst.

Polecký potok a jeho okolí je jen málo známou lokalitou. Skrývá tajemnou horskou bystřinu s podmáčenými smrčiniami a rašeliništi. Nyní ale nemá náležitou ochranu a současný návrh novely tomu nijak nepomáhá. Jasně stanovení, dokdy musí být v NP Šumava dosaženo cíle ponechat převážnou část národního parku přírodě, dá tomuto a mnoha dalším úžasným přírodním místům naději.

Polecký potok nedaleko obce Strážný

Autor: Pavel Ouředník

**Národní park
České Švýcarsko**

Rudolfův kámen a okolí

Autor: Václav Sojka

Zákon by měl stanovit časový horizont, dokdy budou na významné části národního parku ukončeny lesnické zásahy, které mají pomoci proměně lesa směrem k přirozenější druhové skladbě.

Hnízdo čápa černého na skalním balkoně v oblasti Dravčích stěn

Autor: Václav Sojka

Stanovení minimální rozlohy přírodní zóny přímo v zákoně zajistí i do budoucna ochranu těch nejcennějších míst v srdci pískovcových skal, kde se už dnes lesnický nezasahuje. Patří mezi ně i skalní stěny, v nichž hnízdí vzácní čápi černí.

Kontakt a více informací:

Martin Voráč, Hnutí DUHA
martin.vorac@hnutiduha.cz
778 704 678

Jaromír Bláha, Hnutí DUHA
jaromir.blaha@hnutiduha.cz
731 463 929

**fond
pro NNO**

NROS
Nadace rozvoje občanské společnosti

nadace
partnerství
LIDÉ A PŘÍRODA

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
**eea
grants**

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska
v rámci EHP fondů.

www.fondnno.cz | www.eeagrants.cz

Dále podpořeno nadací MAVÁ.

Vydalo Hnutí DUHA, březen 2016

Hnutí DUHA
Friends of the Earth Czech Republic

Hnutí DUHA, Údolní 33, 602 00 Brno, info@hnutiduha.cz
www.hnutiduha.cz

Další úspěch může být náš společný

V naší práci dosahujeme úspěchů i díky pomoci lidí, jako jste vy.
Zkuste to ještě dnes zde:
darce.hnutiduha.cz. Děkujeme!

Foto na titulní straně:
Úpské rašeliniště se Sněžkou v pozadí,
autorka: Kamila Antošová

Foto na zadní straně:
Pohled na Václavskou stěnu a Dlouhodobské stěny
v NP České Švýcarsko, autor: Václav Sojka

Hnutí DUHA

Hnutí DUHA prosazuje zdravé prostředí pro život, pestrou přírodu a chytrou ekonomiku. Dokážeme rozhybat politiky a úřady, jednáme s firmami a pomáháme domácnostem. Našich výsledků bychom nedosáhli bez podpory tisíců lidí.